STATUTUL DE AGENT ECONOMIC AUTORIZAT PRIN PRISMA NOULUI COD VAMAL AL REPUBLICII MOLDOVA

STATUS OF AN AUTHORISED ECONOMIC OPERATOR, IN THE LIGHT OF THE NEW CUSTOMS CODE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Pavel ȚURCAN
Doctor în drept, conferențiar universitar
ORCID ID: 0000-0003-2965-7084
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 347.72:347.73(478)(094.4)
DOI: https://doi.org/10.59295/ssdoed2025.16

***Abstract**: Goods carriage by individuals over the customs border of the Republic of Moldova is a component part of the customs procedures, which are stipulated for the customs clearance process. Obvious growth of international trips imposes the development and improvement of the customs legislation system, since, on the one hand, the customs authorities are interested in encouraging the goods turnover, subject to application of a customs regime to the State's benefit, while, on the other hand, such interest should not be to the detriment of other duties, which are vested on the Customs Service and relate to the protection of economic, customs and tax interests of the country.*

Due to adoption of new Customs Code of the Republic of MoldovaNo.95 dated 24 August 2021, to be brought into effect, starting 01 January 2023, the customs regime, which is applicable to individuals, is partially transposed in EU Regulation No.952/2013 of the European Parliament and of the Council, dated 09 October 2013 and laying down the Union Customs Code, as published in Official Gazette of the European Union L-269 dated 10 October 2013, and also transposes Articles 6 and 8 to 13 of Directive 2007/74/EC of the Council, dated 20 December 2007 on the exemption from value added tax and excise duty of goods imported by persons travelling from third countries, as published in Official Gazette of the European Union L-346 dated 29 December 2007.

***Keywords**: customs activity, customs authorities, authorized economic operator, AEO status, AEO authorization, standards of professional competence and qualification, security and safety standards, customs system, customs procedures.*

***Rezumat:** Transportul mărfurilor de către persoane fizice peste frontiera vamală a Republicii Moldova este o parte componentă a procedurilor vamale, care sunt prevăzute pentru procesul de vămuire. Creșterea evidentă a călătoriilor internaționale impune dezvoltarea și îmbunătățirea sistemului de legislație vamală, întrucât, pe de o parte, autoritățile vamale sunt interesate să încurajeze circulația mărfurilor, sub rezerva aplicării unui regim vamal în beneficiul statului, în timp ce, pe de altă parte, un astfel de interes nu ar trebui să fie în detrimentul altor taxe, care revin Serviciului Vamal, de protecție a interesului economic și vamal al țării.*

Prin adoptarea noului Cod Vamal al Republicii Moldova nr.95 din 24 august 2021, care va intra în vigoare, începând cu 01 ianuarie 2023, regimul vamal, care se aplică persoanelor fizice, este parțial transpus în Regulamentul UE nr. Uniunea Europeană L-269 din 10 octombrie 2013 și transpune, de asemenea, articolele 6 și 8-13 din Directiva 2007/74/CE a Consiliului, din 20 decembrie 2007 privind scutirea de taxa pe valoarea adăugată și de accize a mărfurilor importate de persoane care călătoresc din țări terțe, publicată în Monitorul Oficial al Uniunii Europene L-2976 decembrie.

***Cuvinte-cheie:** activitate vamală, autoritățile vamale, operator economic autorizat, statut AEO, autorizație AEO, standarde de competență și calificare profesională, standarde de securitate și siguranță, sistem vamal, proceduri vamale.*

Activitatea vamală constă într-o varietate de acțiuni strict reglementate, realizate de către autoritățile vamale în colaborare cu importatorii, exportatorii sau reprezentanții acestora, cu scopul de a facilita operațiunile comerciale internaționale. Trecerea mărfurilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală a Republicii Moldova este determinată de îndeplinirea anumitor proceduri vamale, prin alegerea regimului vamal, perfectarea actelor vamale, procedura de declarare, utilizând sistemul Informațional „ASYCUDA World" (SIAW) de procesare automatizată a declarației vamale, achitarea drepturilor de import-export. Serviciul Vamal al Republicii Moldova promovează o politică amplă și consecventă de intensificare și dezvoltare a cooperării vamale internaționale prin stabilirea și dezvoltarea relațiilor internaționale, ca parte componentă importantă a acțiunilor de consolidare a instituțiilor vamale și armonizării legislației vamale în contextul Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană.

La 23 iunie 2022, Consiliul Uniunii Europene a recunoscut perspectiva europeană a Republicii Moldova și a decis să-i acorde statutul de țară candidată pentru aderarea la Uniunea Europeană, fapt ce impune depunerea unui efort sporit în accelerarea proceselor de armonizare aprofundată a legislației naționale, inclusiv vamale.

Un pas important în acest sens a fost adoptarea noului Cod vamal nr.95/2021, pus în aplicare din 01.01.2024, obiectivul căruia a fost uniformizarea și armonizarea legislației vamale.

În continuare, pentru a asigura o armonizare deplină a legislației vamale se impune necesitatea elaborării cadrului normativ, ce ar asigura punerea în practică a tuturor conceptelor și mecanismelor prevăzute în legislația UE, prin facilitarea dezvoltării în continuare a comerțului internațional, în special cu Uniunea Europeană, prin simplificarea și standardizarea proceselor în domeniul vamal.

Reglementarea juridică a Instituției de Agent Economic Autorizat – AEO, este un domeniu de interes major pentru legislația vamală a Republicii Moldova și pentru mediul de afaceri în general, prin preluarea practicilor de simplificarea procedurii de eliberare, suspendare, retragere, modificare și anulare a autorizației AEO prin intermediul sistemului informațional de gestionare a autorizației AEO.

De-a lungul anilor, reglementarea juridică a instituției AEO a evoluat în concordanță cu schimbările din mediul global de afaceri și cu amenințările la adresa securității și siguranței informaționale.

Programul AEO (Authorised Economic Operator) reprezintă o instituție ce ilustrează o colaborare între autoritățile vamale și agenții economici, care doresc să respecte în mod voluntar reglementările vamale. Acest parteneriat are ca scop asigurarea securității mărfurilor în cadrul comerțului internațional și promovarea unei cooperări eficiente cu autoritățile vamale, ceea ce semnifică un program prin care un agent economic, participant al lanțului logistic, având parteneri peste hotare și o afacere locală, respectând legislația în vigoare și condițiile pentru acordarea acestui statut, se bucură de anumite înlesniri și facilități în momentul trecerii frontierei vamale și realizării procedurilor vamale de vămuire a mărfurilor, prin reducerea timpului de așteptare în punctele de trecere a frontierei de stat, prin amânarea achitării drepturilor de import-export pe un termen de 30 zile, aplicarea procedurilor simplificate de declarare a mărfurilor etc.

Statutul de AEO se acordă de Serviciul Vamal prin eliberarea unei autorizații, după consultarea cu alte autorități competente și face obiectul unei monitorizări pe parcursul realizării operațiunilor de import-export.

Conform art.36 alin.(3) Cod Vamal al Republicii Moldova, Statutul de AEO cuprinde următoarele tipuri de autorizații:

-Autorizație AEO pentru simplificări vamale (AEOC), este acordată agenților economici care pot beneficia de o reducere a frecvenței controalelor fizice și a verificărilor documentare inclusiv proceduri simplificate de declarare a mărfurilor;

-Autorizație AEO pentru securitate și siguranță (AEOS), acordată agenților economici care pot beneficia de dreptul la facilități în materie de securitate și siguranță.

Autoritatea vamală acordă, pe baza criteriilor prevăzute de art.38-43 Cod Vamal și dacă este necesar după consultarea altor autorități competente, statutul de Operator Economic Autorizat oricărui agent economic înregistrat în Republica Moldova. Programul AEO este deschis tuturor operatorilor economici, inclusiv companiilor mici și mijlocii, indiferent de rolul acestora în lanțul de aprovizionare internațional.

Statutul de agent economic autorizat se acordă pe baza următoarelor criterii:

-conformitatea în ceea ce privește respectarea reglementărilor vamale;

-solvabilitatea financiară;

-standardele practice de competență și calificările profesionale (AEOC);

-garantarea securității și siguranței lanțului de aprovizionare internațional (AEOS)

Din analiza avantajelor și beneficiilor, Statutul de Agent Economic Autorizat (AEO) aduce o serie de beneficii semnificative în procesul de desfășurare a operațiunilor comerciale și vamale și anume:

1. Reducerea numărului de controale vamale și anume unul dintre cele mai notabile avantaje ale Statutului AEO este faptul că acești agenți economici sunt supuși unui număr mai redus de acțiuni de control vamal. Aceasta se datorează punctajului de risc scăzut acordat AEO de către autoritățile vamale, ceea ce îi diferențiază de ceilalți agenți economici.

2. Tratament prioritar la autorizarea trecerii frontierei vamale și la acțiuni de control vamal al mărfurilor. Acest lucru determină o procesare mai rapidă a mărfurilor în comparație cu alți agenți economici, care nu au statut de AEO.

În lumina contextului actual, se constată o situație deosebit de gravă la frontierele internaționale în ceea ce privește transportul de mărfuri, unde timpul de așteptare la punctele vamale durează până la 7 zile, în vederea perfectării actelor vamale și a procedurilor de verificare.

3. Autorizarea trecerii frontierelor vamale în regim prioritar – măr-

furile aparținând sau fiind transportate de AEO, beneficiază de acces prioritar la punctele de control vamal.

4. Prelungirea termenului de plată a drepturilor de import-export – AEO beneficiază de o facilitate fiscală semnificativă, cunoscută sub numele de „vacanță fiscală". Aceasta permite AEO să achite obligația vamală în termen de 30 zile calendaristice de la validarea declarației vamale, comparativ cu plata prealabilă a datoriei vamale necesare altor agenți economici.

5. Reducerea setului de acte și informații necesare la vămuirea mărfurilor. AEO beneficiază de o reducere a cerințelor de raportare, inclusiv în ceea ce privește declararea valorii în vamă, eliminând necesitatea completării și prezentării acestor acte.

6. Facilitarea accesului la proceduri simplificate de vămuire a mărfurilor. Deținătorii de statut AEO pot utiliza procedurile simplificate de vămuire, precum și vămuirea mărfurilor la domiciliu, fără a fi necesară o autorizare separată, deoarece cerințele de autorizare coincid.

7. Posibilitatea de a alege locul controlului vamal. AEO are dreptul de a solicita efectuarea acțiunilor de control vamal în locuri diferite, în funcție de locul de aflare a mărfurilor.

8. Dreptul de a utiliza logo-ul AEO. Agenții economici cu statut AEO au permisiunea de a folosi logo-ul AEO în documentele comerciale, determinând astfel calitatea de AEO. Conform art.17 Cod Vamal al Republicii Moldova, Serviciul Vamal acordă simplificări și facilități care decurg din statutul de AEO persoanelor stabilite în țări sau pe teritorii din afara Republicii Moldova, care îndeplinesc condițiile și respectă obligațiile definite în legislația relevantă a țărilor sau teritoriilor respective în măsura în care aceste condiții și obligații sunt recunoscute de Republica Moldova ca fiind echivalente celor impuse AEO stabiliți pe teritoriul vamal al Republicii Moldova.

Această acordare de simplificări și facilități se bazează pe principiul reciprocității în temeiul unui acord internațional la care Republica Moldova este parte sau pe legislația în domeniul politicilor comerciale.

Menținerea statutului de Agent Economic Autorizat (AEO) implică respectarea și îndeplinirea unor cerințe specifice stabilite de legislația vamală. Din analiza prevederilor Secțiunii a 4-a a Codului Vamal al Republicii Moldova, identificăm următoarele aspecte importante pe care un agent economic ar trebui să le urmeze pentru menținerea standardelor practice de competență și calificare profesională precum și standardelor de securitate și siguranță:

-conformitatea continuă: Un agent economic trebuie în continuu să respecte criteriile și standardele stabilite pentru obținerea statutului de AEO prin evaluarea și actualizarea constantă a procedurilor și sistemelor interne;

-colaborarea cu autoritățile vamale: Este esențial să existe o colaborare strânsă și deschisă cu autoritățile vamale. Comunicarea și schimbul de informații transparente contribuie la menținerea unui mediu de încredere între agentul economic și autoritățile vamale;

-implementarea măsurilor de securitate: Un aspect crucial al statutului AEO este angajamentul față de securitatea lanțului de aprovizionare. Agentul economic urmează să implementeze și să mențină măsurile de securitate adecvate, pentru a preveni și gestiona riscurile;

-formarea continuă a personalului: Este important ca personalul implicat în operațiunile legate de activitatea Operatorului Economic Autorizat să fie la curent cu schimbările legislative și să fie calificat în implementarea procedurilor și practicilor actualizate. Formarea continuă asigură respectarea standardelor și procedurilor;

-participarea la auditul și evaluările periodice: Autoritățile vamale efectuează controlul periodic, pentru a verifica conformitatea cu cerințele AEO. Agentul economic urmează să fie pregătit să coopereze și să furnizeze informațiile necesare;

-gestionarea strictă a sistemelor de evidență a documentelor: Păstrarea și gestionarea corectă și actualizată a actelor este crucială în menținerea statutului de AEO. Este important să se monitorizeze și să se actualizeze în mod regulat documentele necesare, pentru a evita problemele legate de conformitate;

-responsabilitatea socială și de mediu: Un agent economic poate consolida statutul său AEO prin abordarea responsabilității sociale și de mediu. Respectarea normelor privind protecția mediului și implicarea în comunitate, sporește încrederea și reputația în rândul partenerilor și a autorităților statului.

Prin abordarea atentă și riguroasă a acestor aspecte, un agent economic poate consolida și menține cu succes statutul de Agent Economic Autorizat și să continue să beneficieze de avantajele și procedurile simplificate în domeniul comerțului exterior.

În Uniunea Europeană a fost implementat programul AEO, cunoscut sub numele de „Authorised Economic Operator”. Acest program are scopul de a consolida lanțurile de aprovizionare și de a facilita comerțul cu statele membre ale UE. Beneficiile includ proceduri vamale simplificate și acces la facilități vamale speciale.

Rolul agenților economici cu statut de Operator Economic Autorizat (AEO) în comerțul internațional este esențial și complex, având în vedere că aceste entități sunt considerate ca fiind în centrul securității și eficienței lanțurilor de aprovizionare globală. Conceptul de AEO a fost dezvoltat ca parte a eforturilor internaționale de a facilita comerțul și de a întări securitatea frontierelor, oferind un cadru recunoscut de fiabilitate pentru companiile care interacționează frecvent cu autoritățile vamale.

Agenții economici cu statut de AEO sunt recunoscuți pentru implementarea standardelor ridicate de securitate în activitățile lor, stabilind măsuri riguroase pentru monitorizarea și controlul fluxurilor de mărfuri. Această conduită nu doar că previne riscurile asociate cu activitățile ilicite, cum ar fi contrabanda sau terorismul, ci și asigură integritatea încărcăturilor și contribuie la securitatea națională și globală.

Pe lângă aspectul de securitate, statutul de AEO este sinonim cu eficiența procesuală în comerțul internațional. Această recunoaștere presupune și o responsabilitate mai mare în lanțurile de aprovizionare, cu o îmbunătățire a timpului de tranzit și o capacitate sporită de a răspunde rapid la cerințele pieții. În consecință, companiile AEO pot să-și consolideze poziția pe piață și să exploreze noi oportunități comerciale cu un avantaj competitiv clar.

În relația cu autoritățile vamale, companiile AEO sunt asociate cu parteneri de încredere, ceea ce înseamnă un grad mai înalt de transparență și cooperare. Acest statut presupune și o conformitate sporită cu legislația vamală, care este complexă și în continuă schimbare. Prin urmare, companiile AEO contribuie la un mediu de afaceri mai stabil și la o predictibilitate sporită în relațiile comerciale internaționale.

Recunoașterea internațională a statutului de AEO este amplificată prin acorduri de recunoaștere mutuală, care facilitează comerțul transfrontalier și consolidează lanțurile de aprovizionare globale. Aceste acorduri, care implică blocuri economice majore și diverse țări, permit companiilor AEO să acționeze ca vectori ai securității și eficienței în comerțul mondial, promovând un standard de excelență și de fiabilitate.

Începând cu data de 1 noiembrie 2022, a fost aplicat programul de recunoaștere reciprocă a Operatorilor Economici Autorizați (AEO) între Republica Moldova și Uniunea Europeană. Acest eveniment de mare amploare a adus cu sine oportunități semnificative pentru întreprinderile din Republica Moldova, care acum pot beneficia de avantajele AEO în cadrul relațiilor comerciale cu țările Uniunii Europene. Acest program de recunoaștere include facilități vamale îmbunătățite, reducerea timpului

de procesare la frontieră și o creștere a competitivității pe piața europeană. Este un pas semnificativ către consolidarea relațiilor comerciale și de cooperare dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană și aduce beneficii tangibile, atât pentru mediul de afaceri, cât și pentru economia în ansamblu. Recunoașterea reciprocă a Operatorilor Economici Autorizați a adus beneficii majore pentru agenții economici din țară, care sunt mai aproape de atingerea unor noi praguri importante în lanțul de aprovizionare mondial, fapt care stârnește emoții pozitive pentru țara noastră și pentru parcursul european.

Statutul de AEO reprezintă un instrument indispensabil pentru promovarea comerțului internațional și pentru îmbunătățirea cooperării dintre mediul de afaceri și autoritățile vamale. Prin reducerea măsurilor administrative și a costurilor asociate cu procedurile vamale, AEO permite companiilor să aloce mai multe resurse pentru inovare, dezvoltare și expansiune pe piețele internaționale.

Pe măsură ce economia globală continuă să se extindă, iar comerțul internațional devine tot mai complex, statutul de AEO rămâne un instrument de colaborare pentru autoritățile vamale și mediul de afaceri. AEO nu doar simplifică procedurile vamale, ci și consolidează parteneriatele comerciale, creând un mediu favorabil pentru creșterea economică și dezvoltarea durabilă la nivel global. Prin intermediul acestui statut, se poate contribui la sporirea eficienței lanțurilor de aprovizionare, la reducerea costurilor operaționale și la promovarea unei abordări mai cooperante, orientate către viitor în comerțul internațional.

Dezvoltarea sistemului AEO în Republica Moldova reprezintă o etapă de bază în eforturile de modernizare și facilitare a comerțului internațional. AEO este un program ce oferă beneficii semnificative atât agenților economici, cât și autorităților vamale, prin simplificarea procedurilor de import-export, reducerea timpului de perfectare a actelor vamale, costurilor și creșterea securității lanțului de aprovizionare.

Perspectivele de dezvoltare a sistemului AEO în Republica Moldova sunt promițătoare.

Prin intermediul acestui sistem, se crează un mediu mai atractiv pentru investiții și stimularea creșterii economice, consolidând poziția țării ca teritoriu regional pentru comerțul internațional. În plus, colaborarea între sectorul public și cel privat este esențial pentru optimizarea proceselor de control vamal, procedurilor vamale de vămuire și pentru dezvoltarea unei infrastructuri adecvate în punctele de trecere a frontierei. În această ordine de idei, este necesară consolidarea capacităților

autorităților vamale implicate în implementarea programelor naționale de Operatori Economici Autorizați (AEO), pentru a asigura o mai bună înțelegere a obiectivelor și standardelor de securitate, evaluarea nivelului de siguranță al lanțului valoric al companiilor care solicită autorizații AEO, precum și monitorizarea performanțelor acestora pe întreaga durată a statutului de AEO activ.

Republica Moldova a obținut rezultate remarcabile în implementarea programului AEO. Procesele operaționale naționale de autorizare, monitorizare, acordarea de beneficii și simplificări pentru operatorii economici autorizați sunt compatibile cu cadrul legislativ al Uniunii Europene, demonstrând angajamentul țării noastre pentru integrarea în sistemele vamale europene.

Referințe:

1. MOLDOVAN, A.T. Drept Vamal. București, Editura CHBeck, 2016;
2. Ghidul procedurilor vamale în comerțul cu Uniunea Europeană. Project Group International, EUU Business, 2018;
3. Codul Vamal al Republicii Moldova nr.95/2021, Secțiunea a 4-a „Operatorul economic autorizat”;
4. Hotărârea Guvernului nr.92/2023 cu privire la punerea în aplicare a Codului Vamal nr.95/2021, Secțiunea a 3-a „Operator economic autorizat”;
5. Ordinul Serviciului Vamal nr.481-O/05.12.2023 cu privire la aprobarea Normelor metodologice privind modul de verificare a criteriilor de autorizare a solicitanților și titularilor autorizației de operator economic autorizat;
6. Ghidul privind Operatorii economici autorizați nr.TAXUD/B2/047/20177-Rev. 6, elaborat de către DG-TAXUD (Comisia Europeană);
7. Decizia Subcomitetului Vamal UE-Republica Moldova, nr.01/2022 privind recunoașterea reciprocă a Programului Republicii Moldova privind operatorii economici autorizați și a programului Uniunii Europene privind operatorii economici autorizați (în vigoare de la 1 noiembrie 2022).